

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Novi sindikat zdravstva i Sindikat nemedicinskih radnika zdravstva, reprezentativne sindikalne organizacije u Specijalnoj bolnici za nespecifične plućne bolesti u Sokobanji, u dopisu dostavljenom v. d. generalnog direktora RTS-a Nikoli Mirkovu, glavnom i odgovornom uredniku informativnog programa Nenadu Stefanoviću i odgovornom uredniku dopisne redakcije Nenadu Ristiću, proglasili su urednicu niškog dopisništva RTS-a Draganu Sotirovski *personam non grata* u toj ustanovi. Dragana Sotirovski, inače, već godinu dana istražuje korupciju, mobing, nepotizam i druge nepravilnosti u Specijalnoj bolnici u Sokobanji. U dopisu dva sindikata navodi se da je reč o protestu zbog neobjavlivanja na RTS-u reagovanja Specijalne bolnice na prilog Dragane Sotirovski u kojem je prenela navod sa zvaničnog sajta Agencije da će bolnica uskoro biti prodana. Sotirovski je još od novembra 2013. godine, otkada je počela da istražuje zloupotrebe direktorke Specijalne bolnice Ljiljane Isaković, bila izložena pretnjama i pritiscima.

Zakonom o javnom informisanju i medijima propisano je da se slobodan protok informacija putem medija, kao i uređivačka autonomija medija ne smeju ugrožavati, i to naročito ne vršenjem pritiska, pretnjom, odnosno ucenom urednika, novinara ili izvora informacija. U konkretnom slučaju, uslovljavanje medija da promeni novinara koji izveštava o nekom događaju, pojavi, ili, kao u ovom slučaju, o nekoj ustanovi, tako što se taj novinar u konkretnoj ustanovi proglašava „nepoželjnim”, nesumnjivo predstavlja ugrožavanje slobodnog protoka informacija. Uređivačka autonomija medija nesumnjivo podrazumeva i autonomnu odluku o tome koji novinar unutar redakcije o kom konkretnom događaju izveštava. Ono što posebno zabrinjava je činjenica da je Specijalna bolnica u Sokobanji javna ustanova, o kojoj javnost svakako ima interes da bude informisana, te da je pravljenje spiskova podobnih ili nepodobnih novinara da o takvoj ustanovi izveštavaju apsolutno neprihvatljivo, od koga god da dolazi.

1.2. Kako je 23. decembra preneo dnevni list „Blic”, novinar Radoslav Medić dobio je rešenje da je tehnološki višak u redakciji Radio Odžaka, u kojoj je radio više od 30 godina. Do Medićevo proglašenja za tehnološki višak došlo je nakon što je prethodno bio premešten na slabije plaćeno mesto novinara reportera, a usmeno mu je bilo zabranjeno izveštavanje sa političkih skupova. Medić je, naime, u informaciji sa konferencije za medije Demokratske stranke, preneo

protivljenje demokrata da se Hemijska industrija „Hipol” oslobodi plaćanja ekološke takse, što je za opštinu gubitak od oko dva miliona dinara na godišnjem nivou. Demokrate su na istoj konferenciji saopštile da je ovaj ustupak napravljen iz ličnog interesa Gorana Đakovića, predsednika SO i Vlaska Grujičića, šefa odbrničke grupe SNS, čije su supruge zaposlene u „Hipolu”. Zoran Lukić, direktor Radio Odžaka, je tada za dnevnik „Blic” obrazložio odluku rečima da su Medićeve tekstovi u vezi sa ukidanjem ekološke takse „bili neuravnoteženi i pristrasni u korist DS i štetni za SNS”.

Zakonom o javnom informisanju i medijima propisano je da novinaru ne može prestati radni odnos, umanjiti se ugovorena zarada ili ugovorena naknada za rad, niti se on može na drugi način staviti u nepovoljniji položaj, zbog toga što je u javnom glasilu objavio istinitu tvrdnju ili izneo mišljenje, kao ni zbog toga što je svoje mišljenje izneo van medija kao lični stav. Nesumnjivo je da bi sa istinitom tvrdnjom ili iznetim mišljenjem morala da bude izjednačena i informacija sa konferencije za medije, preneti sa dužnom novinarskom pažnjom. Mediji bi morali da budu forum za slobodnu razmenu informacija i sučeljavanje tvrdnji predstavnika lokalne vlasti i opozicije o pitanjima od značaja za život zajednice. Posao novinara i medija nije da prećuti kritiku vlasti ako vlast na tu kritiku ne odgovara i ne demantuje činjenične navode koji je potkrepljuju, kako bi izveštavao „uravnoteženo i nepristrasno”. Primer iz Odžaka samo potvrđuje koliko je važno privatizovati lokalne javne medije i izvući ih na taj način iz odnosa direktne zavisnosti i potčinjenosti lokalnim vlastima. Do tada, lokalni javni mediji, umesto medija koji rade u interesu javnosti, ostaju mediji koji se samo finansiraju iz javnog novca a rade u interesu lokalnih vlasti. Privatizacija možda neće sve medije učiniti preko noći odgovornim i profesionalnim, ali će bar stati na put direktnom finansiranju, novcem poreskih obveznika, medija koji očigledno ne rade u interesu javnosti, već u interesu lokalnih političkih vrhuški.

2. Sudski postupci

2.1. Apelacioni sud u Beogradu preinačio je prvostepenu presudu Višeg suda u Beogradu, po kojoj su, zbog duševnih bolova nanetih povredom časti i ugleda, „Melon d. o. o.”, kao izdavač magazina „Svedok”, Vladan Dinić, kao odgovorni urednik i Milivoje Glišić, kao autor teksta i novinar, bili obavezani da Mići Jovanoviću, vlasniku i bivšem rektoru Univerziteta Megatrend, isplate naknadu štete u iznosu od 100.000 dinara. Prema navodima tužbe, koju je Apelacioni sud odbio kao neosnovanu, vlasniku Megatrenda čast i ugled narušeni su u tekstu „Vitez Mića od Megatrenda” objavljenom u „Svedoku” 1. oktobra 2013.

O presudi Višeg suda u Beogradu pisali smo u svom monitoring izveštaju za jun 2014. godine. Glišić je, naime, u svom kritičkom tekstu analizirao Jovanovićevu zvaničnu biografiju i izvrgao ruglu pojedina međunarodna priznanja sumnjive vrednosti i opskurna počasna zvanja rektora Jovanovića. Još tada smo napisali da je sud morao da uvaži, a nije, činjenicu da je Jovanović, kao javna ličnost, morao da pokaže viši stepen tolerancije za kritiku. Ono što je dodatno kompromitovalo prvostepenu odluku Višeg suda u Beogradu jeste i skandal sa kojim je ona koincidirala, a koji je rezultirao Jovanovićevim povlačenjem sa funkcije rektora Univerziteta Megatrend. Naime, nakon što je portal Peščanik objavio tekst grupe autora u kojem se tvrdi da je doktorska disertacija ministra unutrašnjih poslova Nebojše Stefanovića plagijat, čiji je mentor bio upravo Jovanović, a koju disertaciju je ministar odbranio na Univerzitetu Megatrend u junu 2013. godine, isti portal objavio je još jedan tekst u kom grupa autora tvdi da Jovanović uopšte nije doktorirao na Londonskoj školi ekonomije i političkih nauka, kako je to u njegovoj zvaničnoj biografiji takođe pisalo. Ovo je samo potvrdilo da je Glišić u svom tekstu zapravo bio na dobrom tragu. Apelacioni sud, odlučujući po žalbi, našao je da navodi spornog teksta nisu „neistinite i neproverene informacije”, već „satirični i šaljivi komentari, lični stav i kritičko mišljenje autora teksta”, te ispravno odlučio da lošu prvostepenu presudu ukine i tužbeni zahtev kao neosnovan odbije.